

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2020-05-06
Besvaras senast
2020-05-13 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1292 Hemtjänst till delårsboende

Redan i mars lyfte jag i en fråga till socialministern behovet av att göra lättnader i vistelsekommunernas ansvar för socialtjänstinsatser till deltidboende. Nu under coronakrisen är det enligt min och Moderaternas uppfattning helt enkelt orimligt att kommunerna inte bara är skyldiga att ge sina egna invånare hemtjänst och andra socialtjänstinsatser utan att man dessutom är skyldiga att verkställa socialtjänstinsatser för personer som tillfälligt vistas i kommunen.

I medierna har socialministern gett uttryck för att hon förstår att situationen kan vara utmanande för kommunerna. Dessvärre har hon valt att inte agera. I sitt svar på undertecknads tidigare fråga nöjde sig ministern med att lyfta fram vikten av information och samråd. Information och samråd är självfallet bra men den grundläggande utmaningen kvarstår. ”För flera kustkommunerna så blir det en stor påfrestning om många delårsboende kommer och vill ha hjälp med vård och omsorg”, som Miguel Odhner, socialministerns partikamrat tillika kommunstyrelsens ordförande i Kungälv, sammanfattade frågan i en kommentar till Dagens Nyheter (28 april). Till samma tidning (DN den 27 april) har socialministern sagt att den som har hemtjänst ska avstå från att resa till andra kommuner. Att då inte vara beredd att ändra lagstiftningen blir minst sagt märkligt. Ministern skickar dubbla signaler när hon å ena sidan säger att den som har hemtjänst inte ska resa och å andra sidan håller fast vid gällande lag som kräver att vistelsekommunen ska ge insatser också till den som normalt bor i en annan kommun.

Bestämmelserna i 2 kap. 6 § SoL, som reglerar vistelsekommunernas ansvar, är för kommuner med många deltidboende alltid utmanande och krävande. Låt mig ta min grannkommun Sotenäs som exempel. Sotenäs kommun genomför insatser till gäster under sommarmånaderna motsvarande åtta heltidstjänster. Det är väldigt mycket för en kommun med omkring 9 000 invånare och där antalet anställda undersköterskor i hemtjänsten normalt är 60 stycken. Pondera att Stockholms stad skulle ha motsvarande ökat tryck sommartid på sin kommunala omsorg som Sotenäs. Då skulle Stockholm behöva 750–800 extra heltidstjänster under en period då den ordinarie personalen samtidigt vill ta ut sin lagstadgade semester.

Det ska dock sägas att betydligt färre söker om hemtjänst i fritidsboende just nu. Det är bra och en självklar konsekvens av att de flesta personer är lyhörda

för myndigheternas rekommendationer. Men minskningen är också ett resultat av att en lång rad kommuner, bland annat just Sotenäs, gett besked om att man nu under coronakrisen nekar hemtjänst till personer skrivna i andra kommuner. Något som förvaltningsrätten i Göteborg i en dom i måndags (den 4 maj) slog fast strider mot socialtjänstlagen.

Vi befinner oss i ett exceptionellt läge på grund av coronapandemin. Det är ett läge där Folkhälsomyndigheten avråder från icke nödvändiga resor och där vi alla rekommenderas att begränsa våra sociala kontakter – och då särskilt personer över 70 år. Det är ett läge då den kommunala omsorgen kämpar för att hålla det nya coronaviruset borta från våra äldre och sårbara samtidigt som sjukfrånvaron hos personalen är hög. I detta läge behöver regeringen hörsamma kravet om att lätta på vistelsekommunernas ansvar. Jag tycker att det förslag som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lade fram i en hemställan redan den 23 mars är ett välavvägt förslag. SKR föreslår att skyldigheten för kommunen att verkställa beslut endast bör gälla i de fall vistelse- och bosättningskommunen är överens. Det är inte rimligt att kommun efter kommun i detta krisläge ska bli JO-anmälda för att de inte ger hemtjänst till andra än sina egna kommuninvånare. Socialministern behöver agera genom att ta initiativ till en lagändring. Och att ändra lag kan gå fort har regering och riksdag visat under coronakrisen. Om bara viljan finns vill säga.

Socialministern avslutade sitt tidigare svar till undertecknad med att ”Regeringen följer utvecklingen noggrant och kommer vid behov att vidta ytterligare åtgärder.” Jag hoppas nu ministern ser behovet av en skyndsam lagändring.

Med anledning av ovanstående vill jag upprepa min tidigare fråga till socialminister Lena Hallengren:

Är ministern beredd att skyndsamt ta initiativ till tillfälliga lättnader i vistelsekommunernas ansvar för socialtjänstinsatser till delårsboende?

.....

Johan Hultberg (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren